

Berkman en Janssens: "Archimedes in Wonderland"

[tekst: Cor Knoester, foto's: Dick Termijn]

Stomachion

De Griekse wis- en natuurkundige Archimedes (287-212 v.Chr.) ontwierp een geometrische figuur, de "Stomachion", die door de schrijver / mathematicus Lewis Carroll als uitgangspunt werd gebruikt om de figuren uit het sprookje "Alice in Wonderland" samen te stellen. De kunstenaars Margot Berkman en Eline Janssens lieten zich daardoor inspireren bij hun ontwerpen van de tegeltableaus en schilderijen voor de fietstunnel in de Utrechtse Archimedeslaan. De openingscompositie in het Stadhuis van Utrecht (decen-jan jl.) droeg dan ook de toepasselijke titel "Archimedes in Wonderland."

Openbare ruimte

In elke stad zijn nare plekken waar veel mensen zich niet veilig voelen. Daartoe behoren ook nogal wat fietstunnels: betonnen buizen, met vaak matige verlichting, die graffiti-artisten alle ruimte bieden. De gemeente Utrecht heeft bij haar streven naar een leefbare en veilige openbare ruimte goede ervaring met de tegelwanden van Berkman en Janssens. Bij een eerder project, in samenwerking met groepen jongeren, bleven vandalisme en graffiti reeds lange tijd uit. Ook voor de fietstunnel in de Archimedeslaan – oost

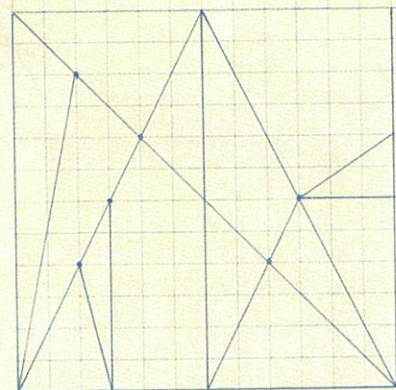
onder de A 28 kregen zij de opdracht voor twee tegelwanden van elk 60 meter lang en 3,5 meter hoog en voor het schilderwerk aan het plafond.

Tegelwanden

De tegels zijn vierkant met een zijde van 23,5 cm en in een prettige samenwerking met Berkman en Janssens vervaardigd door De Porseleyne Fles in Delft.

De manshoge figuren uit het sprookje "Alice in Wonderland" zijn blauw en beslaan per figuur meerdere tegels. De lijnvoering van de Stomachion-figuur is herkenbaar in de sprookjesfiguren, zoals de koningin, de man met de hoed, het konijn (tevens symbool van de tijd), de kat en de theepot. De achtergrond wordt gevormd door witte tegels met een verdeling van zogenaamde strooit tegels voorzien van een zeefdruk. Er komen drie ontwerpen voor. Het blad, symbool voor de sprookjestuin in "Alice in Wonderland", afwisselend uitgevoerd in groen/wit en wit/groen. De kroon; koning Hiero II van Siracuse beval Archimedes het soortelijk gewicht van deze gouden kroon te bepalen, omdat hij (naar later bleek, onterecht) geknoei vermoedde. De kleur is goud.

Het spiraal; dit is een wiskundige figuur van Archimedes en tevens symbool voor

Archimedes: "Stomachion"

het verdwijnen van de tijd. De uitvoering is afwisselend in geel/wit en wit/geel.

De modern uitgevoerde sprookjeswanden hebben de naargeestige betonnen fietstunnel een totaal andere uitstraling gegeven. Ze doen een beroep op de fantasie van de fietsers die er wellicht hun eigen belevingswereld in zullen herkennen. Zo blijkt keramiek in de handen van kunstenaars een duidelijke maatschappelijke functie te hebben.

Film

De gemeente Utrecht bereidt een film voor over het tunnelproject, die in de loop van het jaar enige malen op de lokale TV te zien zal zijn.

Gegevens: Berkman en Janssens, Gildstraat 200, 3572 EW Utrecht. Tel. 030-2716015.

Detail tunnel

